TÒA ÁN NHÂN DÂN CẤP CAO TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH	**CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM Độc lập – Tự do – Hạnh phúc**

Quyết định giám đốc thẩm
Số: 104/2024/DS-GĐT
Ngày: 25 - 4 - 2024
V/v: Tranh chấp về thừa kế tài sản

NHÂN DANH
NƯỚC CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

ỦY BAN THẨM PHÁN
TÒA ÁN NHÂN DÂN CẤP CAO TẠI THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

- Thành phần Ủy ban Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao gồm có:

Thẩm phán - Chủ tọa phiên tòa: Bà Trần Thị Thu Thủy

Các Thẩm phán: Ông Bùi Đức Xuân

Ông Phan Thanh Tùng

- Thư ký phiên tòa: Bà Mai Thị Thu Trang - Thư ký Tòa án nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh.

- Đại diện Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh tham gia phiên tòa: Ông Lê Công Thành - Kiểm sát viên.

Ngày 25 tháng 4 năm 2024, tại trụ sở Tòa án nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh mở phiên tòa giám đốc thẩm xét xử vụ án dân sự về việc: "Tranh chấp về thừa kế tài sản" giữa các đương sự:

Nguyên đơn: Ông Đặng Đình Th, sinh năm 1933;

Bà Hoàng Thị G, sinh năm 1937;

Cùng địa chỉ: Thôn T, xã T1, huyện C, Thành phố Hà Nội.

Người đại diện theo ủy quyền của nguyên đơn: bà Đặng Thị Nh, sinh năm 1977; Địa chỉ: Thôn T, xã T1, huyện C, Thành phố Hà Nội.

Bị đơn:

1. Anh Đặng Hiếu S, sinh năm: 2002; Địa chỉ: Đường số 2, khu Đ, phường A, quận N, thành phố Cần Thơ.

2. Cháu Đặng Phước Kh, sinh ngày: 08/12/2010. Người giám hộ đương nhiên là bà Lương Long B; Cùng địa chỉ: Đường số 2, khu Đ, phường A, quận N, thành phố Cần Thơ.

Người đại diện theo ủy quyền của anh S, bà B: Bà Nguyễn Thị Cẩm H, sinh năm: 1988; Địa chỉ: Khu vực 1, phường A, quận N, thành phố Cần Thơ.

Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan:

1. Ông Đặng Đình Th, sinh năm: 1969; Địa chỉ: đường Tr, phường P, quận O, thành phố Cần Thơ.

2. Ngân hàng TMCP Q - Chi nhánh Cần Thơ - Phòng giao dịch N; Địa chỉ: Đường 3/2, phường H, quận N, thành phố Cần Thơ.

3. Ngân hàng TMCP Q - Chi nhánh Cần Thơ; Địa chỉ: đường V, phường T, quận N, thành phố Cần Thơ.

4. Ngân hàng TMCP Đ - Chi nhánh Cần Thơ; Địa chỉ: đường H, phường A, quận N, thành phố Cần Thơ.

5. Công ty Bảo hiểm nhân thọ D; Địa chỉ: Tòa nhà D, đường Ng, Phường 11, quận P1, Thành phố Hồ Chí Minh.

6. Chi cục thuế quận N, thành phố Cần Thơ; Địa chỉ: đường V, phường T, quận N, thành phố Cần Thơ.

NỘI DUNG VỤ ÁN

Ông Đặng Đình Th và bà Hoàng Thị G là cha mẹ ruột của ông Đặng Minh Q (bị tai nạn giao thông chết ngày 25/02/2022). Anh Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh (sinh ngày 08/12/2010, có người giám hộ là bà Lương Long B) là con ruột của ông Đặng Minh Q. Ông Th, bà G khởi kiện đối với anh S, cháu Kh, yêu cầu chia di sản thừa kế do ông Q chết để lại.

Quá trình giải quyết vụ án, các đương sự thỏa thuận được với nhau về việc phân chia di sản thừa kế. Tòa án nhân dân quận N, thành phố Cần Thơ lập Biên bản hòa giải thành và ban hành Quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự.

Tại Quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự số 19/2023/QĐST-DS ngày 30/01/2023 của Tòa án nhân dân quận N, thành phố Cần Thơ (được sữa chữa, bổ sung theo Quyết định số 09/2023/QĐ- SCBSQĐ ngày 01/02/2023), quyết định:

1. Công nhận sự thỏa thuận của các đương sự:

2. Sự thỏa thuận của đương sự cụ thể như sau:

Các đương sự thống nhất hàng thừa kế thứ nhất của ông Đặng Minh Q (có tên gọi khác Đặng Đình Q) gồm có 04 người là: Ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G, anh Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh - Bà Lương Long B là giám hộ đương nhiên cho cháu Kh.

Ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G, anh Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh - bà Lương Long B là giám hộ đương nhiên cho cháu Kh thống nhất di sản thừa kế do ông Đặng Minh Q để lại bao gồm các tài sản, quyền về tài sản và thống nhất chia di sản thừa kế do ông Đặng Minh Q (Đặng Đình Q) để lại như sau:

1. Toàn bộ các tài sản là xe có tại Kho bãi phường P, quận O, thành phố Cần Thơ bên nguyên đơn ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G được quyền sở hữu, gồm có:

+ Xe ô tô Biển số 65C-178.43 (màu trắng) hiệu DONGFENG, loại CLW5090, số máy CY4102E3C15036580, số khung LGDCUA1L3FH009107, đứng tên đăng ký sở hữu Đặng Minh Q.

+ Xe ô tô tải có cần cẩu Biển số 65H-011.72 (màu xám) hiệu FOTON, loại THACO, số máy ISF3 8S316889835672, số khung RNHA1600AGC009251, đứng tên đăng ký sở hữu Đặng Minh Q.

+ Xe ô tô rải nhựa đường Biển số 65C-170.17 (màu đỏ) hiệu THACO, loại OLLIN700A-CS, số máy YC4E140 20 E12F7E00265, số khung RNHA1420AEC026371, đứng tên đăng ký sở hữu Đặng Minh Q.

+ Xe máy, nhãn hiệu Honda (Future), biển số: 65B2-20811 đứng tên đăng ký sở hữu Đặng Minh Q.

Nguyên đơn ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G được quyền liên hệ cơ quan có chức năng để sang tên tài sản theo đúng quy định của pháp luật.

2. Đối với các tài sản tranh chấp còn lại bên nguyên đơn đồng ý giao cho các bị đơn được toàn quyền sở hữu gồm có:

+ Bị đơn Đặng Hiếu S và Đặng Phước Kh - cháu Kh có bà Lương Long B là giám hộ được quyền liên hệ Công ty bảo hiểm nhân thọ D Việt Nam để yêu cầu thanh toán quyền lợi bảo hiểm phát sinh từ hợp đồng bảo hiểm nhân thọ số 3053704 do ông Đặng Minh Q là người mua bảo hiểm. Trường hợp Công ty bảo hiểm nhân thọ D từ chối thanh toán quyền lợi bảo hiểm hoặc các bên chưa thống nhất phương án giải quyết hợp đồng bảo hiểm trên thì bên các bị đơn được toàn quyền khởi kiện theo quy định của pháp luật.

+ Nguyên đơn ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G đồng ý giao cho các bị đơn Đặng Hiếu S và Đặng Phước Kh - cháu Kh có bà Lương Long B là giám hộ được trọn quyền sở hữu Căn nhà và QSDĐ tại số 10AC1 đường Tú Xương, KDC C - nay là KDC H, phường A1, quận N, thành phố Cần Thơ theo GCNQSDĐQSH nhà ở và tài sản khác gắn liền với đất số CP221375, vào sổ cấp GCN: CS16356, thửa số 2899, tờ bản đồ số 35 do Sở tài nguyên và môi trường thành phố Cần Thơ cấp ngày 31/10/2018 cho Đặng Minh Q đứng tên.

Bị đơn Đặng Hiếu S và Đặng Phước Kh - cháu Kh có bà Lương Long B là giám hộ có trách nhiệm thối lại cho bên nguyên đơn ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G số tiền 2.000.000.000 đồng (hai tỉ đồng), phương thức thanh toán đối với số tiền này như sau:

+ Đợt 1: Bên bị đơn Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh - có bà Lương Long B làm giám hộ sẽ chuyển khoản vào tài khoản của ông Đặng Đình Th, số tài khoản 220 620 540 3565 tại Ngân hàng A huyện C, Tp Hà Nội số tiền 300.000.000 đồng (ba trăm triệu đồng) ngay khi ký biên bản hòa giải thành ngày 13/01/2023.

+ Đợt 2: Số tiền còn lại, tương ứng là: 1.700.000.000 đồng, bên bị đơn phải giao cho bên nguyên đơn sau 90 ngày kể từ ngày lập biên bản hòa giải thành. Việc thanh toán sẽ chuyển khoản vào tài khoản của ông Đặng Đình Th, số tài

khoản 220 620 540 3565 tại Ngân hàng A huyện C, Tp Hà Nội. Trường hợp sau 90 ngày kể từ ngày lập biên bản hòa giải thành mà bên bị đơn không thực hiện đúng nghĩa vụ thanh toán đợt 2 thì nguyên đơn có quyền nộp đơn yêu cầu thi hành án, nguyên đơn phải chịu lãi phát sinh đối với số tiền chưa thanh toán theo mức lãi suất quy định tại khoản 2 điều 468 BLDS cho đến khi thi hành xong nghĩa vụ với phía nguyên đơn.

Sau khi các bị đơn thực hiện việc thanh toán đợt 1 (300.000.000 đồng bằng chuyển tiền vào tài khoản của ông Đặng Đình Th, số tài khoản 220 620 540 3565 tại Ngân hàng A huyện C, TP Hà Nội) xong bên các bị đơn ông Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh - cháu Kh có bà Lương Long B là người giám hộ được quyền liên hệ:

Ngân hàng TMCP Q - chi nhánh Cần Thơ PGD N để thực hiện rút toàn bộ số tiền hiện có tại tài khoản đứng tên ông Đặng Đình Q tại: tài khoản số TGTT 4530188793979 – số dư thời điểm 05/01/2023: 84.339.836 VNĐ và tài khoản số TGTT 799079799 số dư thời điểm 05/01/2023: 107.569.776 VNĐ.

Ngân hàng TMCP Đ – Chi nhánh Cần Thơ để thực hiện rút toàn bộ số tiền hiện có tại tài khoản đứng tên cá nhân ông Đặng Minh Q và 01 tài khoản của Công ty TNHH Xây dựng thương mại PK mở do ông Đặng Minh Q đứng tên với tư cách là người đại diện theo pháp luật đứng tên như sau: Số tài khoản 74010000147242 đứng tên cá nhân ông Q, số dư đến ngày 09/01/2023 là 99.839VNĐ; Số tài khoản 74110000955156 đứng tên cá nhân ông Q, số dư đến ngày 09/01/2023 là 2.134.826 VNĐ; Số tài khoản 74110000771264 (tài khoản của Công ty TNHH Xây dựng thương mại PK), số dư đến ngày 09/01/2023 là 558.960.746 đồng.

Bị đơn ông Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh - cháu Kh có bà Lương Long B là người giám hộ phải có trách nhiệm thực hiện việc tất toán nợ thuế tại Chi cục thuế quận N (tiền nợ thuế của Công ty PK tạm tính đến ngày 12/01/2023 ước khoảng 2.433.096 đồng), trả nợ tiền vay theo 02 hợp đồng bảo đảm số 42512.19.4532848561.BĐ ngày 15/10/2019 và số 89312.20.4535573768.BĐ ngày 08/7/2020 của ông Đặng Minh Q (nợ gốc, lãi và các khoản phí phát sinh nếu có) tại Ngân hàng TMCP Q - Chi nhánh Cần Thơ, các bị đơn được nhận lại bản gốc GCN QSDĐQSH nhà ở và tài sản khác gắn liền với đất số CP221375 (vào sổ cấp GCN: CS16356), thửa số 2899, tờ bản đồ số 35 do Sở tài nguyên và môi trường thành phố Cần Thơ cấp ngày 31/10/2018 cho Đặng Minh Q.

Các bị đơn được quyền thực hiện thủ tục xóa đăng ký thế chấp và được quyền liên hệ các cơ quan có chức năng để làm thủ tục chỉnh lý sang tên tài sản qua tên của bị đơn ông Đặng Hiếu S và Đặng Phước Kh - cháu Kh có bà Lương Long B là người giám hộ theo đúng quy định của pháp luật khi bên nguyên đơn ông Đặng Đình Th và bà Hoàng Thị G nhận được đủ số tiền bị đơn có trách nhiệm thối lại lần 2 là: 1.700.000.000 đồng (Một tỷ bảy trăm triệu đồng).

Ngoài ra, Quyết định công nhận sự thỏa thuận còn quyết định về án phí và quyền yêu cầu thi hành án của đương sự.

Ngày 20/02/2023, bà Đinh Thị Ngọc B đại diện theo pháp luật của cháu Đặng Ngọc Kh1 có đơn đề nghị xem xét theo thủ tục giám đốc thẩm đối với Quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự số 19/2023/QĐST-DS ngày 30/01/2023 của Tòa án nhân dân quận N, thành phố Cần Thơ.

Tại Quyết định số 64/QĐ-VKS-DS ngày 22/02/2024, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh kháng nghị giám đốc thẩm đối với quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự nêu trên. Đề nghị Ủy ban Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh xét xử hủy toàn bộ Quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự số 19/2023/QĐST-DS ngày 30/01/2023 của Tòa án nhân dân quận N, thành phố Cần Thơ; giao hồ sơ Tòa án nhân dân quận N giải quyết lại.

Tại phiên tòa, đại diện Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh đề nghị Ủy ban Thẩm phán Tòa án nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh chấp nhận kháng nghị, hủy quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự.

NHẬN ĐỊNH CỦA TÒA ÁN

[1] Ông Đặng Đình Th và bà Hoàng Thị G là cha mẹ ruột của ông Đặng Minh Q (bị tai nạn giao thông chết ngày 25/02/2022). Anh Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh (sinh ngày 08/12/2010, có người giám hộ là bà Lương Long B) là con ruột của ông Đặng Minh Q. Ông Th, bà G khởi kiện đối với anh S, cháu Kh, yêu cầu chia di sản thừa kế do ông Q chết để lại. Quá trình giải quyết vụ án, các đương sự thỏa thuận được với nhau về việc phân chia di sản thừa kế. Tòa án nhân dân quận N, thành phố Cần Thơ lập Biên bản hòa giải thành và ban hành Quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự xác định hàng thừa kế thứ nhất của ông Đặng Minh Q gồm 04 người là: ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G, anh Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh (có bà Lương Long B là giám hộ đương nhiên của cháu Sang) và thống nhất chia di sản thừa kế cho 04 người trên như thỏa thuận tại phiên hòa giải.

[2] Bà Đinh Thị Ngọc B là mẹ ruột và là người đại diện theo pháp luật của cháu Đặng Ngọc Kh1 (sinh ngày 24/3/2018), bà cung cấp Trích lục khai sinh số 270/TLKS- BS ngày 16/5/2018 thể hiện cháu Đặng Ngọc Kh1, sinh ngày 24/3/2018 có *cha là Đặng Minh Q, năm sinh 12/7/1971; Địa chỉ: Đường Ng, phường T, quận N, thành phố Cần Thơ*. Tên năm sinh, địa chỉ của ông Q trong giấy khai sinh trùng khớp với thông tin của ông Đặng Minh Q là cha của anh Đặng Hiếu S và cháu Đặng Phước Kh.

Mặt khác, theo Bản án hình sự sơ thẩm số 44/2022/HS-ST ngày 27/9/2022 của Tòa án nhân dân thành phố Cần Thơ đã có hiệu lực pháp luật (bị hại là ông Đặng Minh Q bị tử vong do tai nạn giao thông) thể hiện ông Q chung sống như vợ chồng với bà Đinh Thị Ngọc B, có một người con chung là cháu Đặng Ngọc Kh1, sinh năm 2018 đây là tình tiết không phải chứng minh theo quy định tại Điều 92 Bộ luật tố tụng dân sự năm 2015.

Như vậy, có đủ cơ sở để khẳng định cháu Đặng Ngọc Kh1 là người thừa kế theo pháp luật, thuộc hàng thừa kế thứ nhất của ông Đặng Minh Q.

[3] Quá trình giải quyết vụ án hình sự theo Bản án hình sự sơ thẩm số 44/2022/HS-ST ngày 27/9/2022 của Tòa án nhân dân thành phố Cần Thơ, Tòa án nhân dân thành phố Cần Thơ đã triệu tập tham gia tố tụng đối với ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G, anh Đặng Hiếu S với tư cách đại diện bị hại, triệu tập bà Đinh Thị Ngọc B tham gia tố tụng với tư cách người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan. Như vậy, ông Th, bà G, anh S đã biết việc ông Q sống chung như vợ chồng với bà B và có một người con chung là cháu Kh1. Tuy nhiên, quá trình giải quyết vụ án tranh chấp về thừa kế tài sản, các đương sự trình bày ông Q chỉ có 04 người thừa kế là ông Th, bà G, anh S, cháu Kh. Các đương sự đã cố ý giấu thông tin về người thừa kế là cháu Kh1, đồng thời, Tòa án không xác minh, lấy lời khai các đương sự để xác định đầy đủ, chính xác những người thừa kế của ông Q, từ đó không triệu tập đại diện của cháu Kh1 tham gia tố tụng với tư cách người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan theo quy định tại Điều 68 Bộ luật tố tụng dân sự năm 2015 là vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng, ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của cháu Kh1.

[4] Ngoài ra, quá trình giải quyết vụ án, Tòa án không tiến hành định giá các tài sản tranh chấp và không có căn cứ xác định các đương sự thống nhất giá tài sản nên không đủ cơ sở xác định giá trị phần tài sản mà các đương sự được chia làm cơ sở xác định nghĩa vụ chịu án phí theo quy định tại khoản 7 Điều 27 Nghị quyết 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án.

[5] Trước khi xét xử phiên tòa giám đốc thẩm, Ủy ban thẩm phán có nhận được Quyết định số 528/QĐ-UBND ngày 14/02/2023 của Ủy ban nhân dân quận C về việc thu hồi, hủy bỏ Giấy khai sinh của Đặng Ngọc Kh1, sinh ngày 24 tháng 3 năm 2018 trong Sổ đăng lý khai sinh và Giấy khai sinh số 177, do UBND phường H, quận C cấp ngày 16 tháng 5 năm 2018 do anh Đặng Hiếu S cung cấp. Sau khi xem xét chứng cứ, Hội đồng nhận thấy Ủy ban nhân dân quận C, thành phố Cần Thơ hủy giấy khai sinh của cháu Đặng Ngọc Kh1 do Ủy ban thực hiện sai quy trình giải quyết thủ tục hành chính "Đăng ký khai sinh kết hợp nhận cha, mẹ, con" chứ không phải kết luận cháu Đặng Ngọc Kh1 không phải con của ông Đặng Minh Q nên hủy bỏ, thu hồi giấy khai sinh.

[6] Như vậy, Tòa án sơ thẩm đã vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng và việc xác định giá trị tài sản làm cơ sở xác định án phí không phù hợp quy định pháp luật. Do đó, kháng nghị của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân cấp cao đề nghị hủy Quyết định công nhận sự thỏa thuận nêu trên, giao hồ sơ về cho Tòa án cấp sơ thẩm có căn cứ, đúng pháp luật.

Vì các lẽ trên;

QUYẾT ĐỊNH

Căn cứ vào điểm a khoản 1 Điều 337, khoản 3 Điều 343, Điều 345 của Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2015;

1. Chấp nhận Quyết định kháng nghị giám đốc thẩm số 64/QĐ-VKS-DS ngày 22 tháng 02 năm 2024 của Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh.

2. Hủy toàn bộ Quyết định công nhận sự thỏa thuận của các đương sự số 19/2023/QĐST-DS ngày 30 tháng 01 năm 2023 của Tòa án nhân dân quận N, thành phố Cần Thơ về vụ án "Tranh chấp về thừa kế tài sản" giữa nguyên đơn là ông Đặng Đình Th, bà Hoàng Thị G và bị đơn anh Đặng Hiếu S, cháu Đặng Phước Kh.

Giao hồ sơ cho Tòa án nhân dân quận N, thành phố Cần Thơ giải quyết sơ thẩm lại theo quy định pháp luật.

3. Quyết định giám đốc thẩm có hiệu lực pháp luật kể từ ngày ra quyết định.

Nơi nhận:
- Chánh án (để báo cáo);
- Vụ pháp chế và quản lý khoa học TANDTC;
- VKSNDCC tại TP HCM (để biết);
- TAND thành phố Cần Thơ (để biết);
- TAND quận N (để biết);
- CTHADS quận N (để biết);
- Các đương sự (theo địa chỉ);
- Lưu VP, Phòng GĐKTII, HSVA, THS. (MT)

TM. ỦY BAN THẨM PHÁN
THẨM PHÁN – CHỦ TỌA PHIÊN TÒA

Trần Thị Thu Thủy